

Uzun Süredir Evli Olan Bireylerin Çatışma Çözüm Stilleri ile Empatik Eğilimleri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi¹

*¹Zuhal GÜNEY, ²Prof.Dr. Cihad DEMİRLİ

¹0000-0002-8111-328X, İstanbul Ticaret Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Aile Danışmanlığı ve Eğitimi Yüksek Lisans Programı, pdr.zuhalguney@gmail.com

²0000-0002-0911-9003, İstanbul Ticaret Üniversitesi, İnsan ve Toplum Bilimleri Bölümü Öğretim Üyesi, cdemirli@gmail.com

Geliş Tarihi : 22-06-2021
Kabul Tarihi: 03-11-2021

Öz

Bu çalışmanın amacı katılımcıların çatışma çözüm stilleri ile empatik eğilimleri arasındaki ilişkinin incelenmesidir. Bu çalışmada 10 yıl ve üzeri süredir evli olan bireylere Çatışma Çözüm Stilleri Ölçeği ve Empati Ölçeği uygulanmıştır.

Bu araştırmada uzun süredir evli olan bireylerin Çatışma Çözüm Stilleri ile Empatik Eğilimleri arasındaki ilişkiyi demografik değişkenlere göre incelemek amacıyla ilişkisel tarama modeli kullanılmıştır. Araştırmanın evreni Türkiye’de yaşayan 10 yıl ve üzeri süredir evli olan bireylerdir. Örneklem, bu evrenden amaçlı örnekleme yöntemi ile seçilen, 10 yıl ve üzeri süredir evli olan 451’i kadın, 183’ü erkek, toplam 634 kişiden oluşmuştur.

(i) Elde edilen sonuçlara göre sosyo-demografik değişkenlerden cinsiyet ile ÇÇSÖ alt boyutlarından olumlu, olumsuz ve geri çekilme stili arasında anlamlı bir ilişki olduğu, itaat stili alt boyutu ve EÖ arasında anlamlı bir fark olmadığı görülmüştür.

(ii) Evlilik öncesi ilişki süresi ile EÖ ve ÇÇSÖ alt boyutlarından geri çekilme ve itaat stili arasında anlamlı bir fark olduğu, olumlu ve olumsuz stil ile anlamlı bir fark olmadığı görülmüştür.

(iii) Evlilik süresi ile ÇÇSÖ alt boyutlarından olumlu stil ve itaat stili arasında anlamlı bir ilişki olduğu, olumsuz stil ve geri çekilme stili alt boyutu ve EÖ arasında anlamlı bir fark olmadığı görülmüştür.

Ayrıca ÇÇSÖ alt boyutları ile EÖ arasındaki doğrusal ilişki incelendiğinde ÇÇSÖ itaat stili ile EÖ arasında pozitif yönlü, anlamlı bir ilişki, ÇÇSÖ olumsuz stili ile EÖ arasında negatif yönlü anlamlı bir ilişki görülmüş ancak ÇÇSÖ geri çekilme stili ile EÖ arasında negatif yönlü

¹ Bu çalışma “Uzun Süredir Evli Olan Bireylerin Empatik Eğilim, İletişim ve Çatışma Çözme Stilleri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi” başlıklı yüksek lisans tezinden üretilmiştir.

*¹ Zuhal GÜNEY, İst. Tic. Üniv. Sos. Bil. Enst. Aile Dan. Yük. Lisans Programı, pdr.zuhalguney@gmail.com

anlamsız bir ilişki ve ÇÇSÖ itaat stili ile EÖ arasında pozitif yönlü anlamsız bir ilişki görülmüştür.

ANAHTAR KELİMELELER: *Çatışma çözüm stilleri, empatik eğilim, uzun süreli evlilik, sosyo demografik özellikler*

A Study of The Relationship Between Conflict Resolution Styles and Empathic Tendencies of Individuals Who Have Been Married For A Long Time⁴²

Abstract

The aim of this study is to examine the relationship between conflict resolution styles and empathic tendencies of individuals who have been married for a long time. In the study, it was investigated whether the scores of the Conflict Resolution Styles Scales (CRSS) sub-dimensions and the total score of the Empathic Tendency Scale (ES) differ according to the socio-demographic characteristics of the participants, as well as whether there is a relationship between CRSS sub-dimension scores and ES total scores.

In this study, relational screening model was used to examine the relationship between Conflict Resolution Styles and Empathic Tendencies of individuals who have been married for a long time, according to demographic variables. The universe of the research is individuals who have been married for 10 years or more living in Turkey. The sample consisted a total of 634 people, 451 women and 183 men, who have been married for 10 years or more, selected by a purposive sampling method from this population.

(i) According to our study, the relationships between gender and CRSS sub-dimensions including positive, negative, and withdrawal styles are found to be significant. However, no statistically significant difference between the sub-dimension of obedience style and ES was found.

(ii) There is also a statistically significant difference between the duration of the premarital relationship and CRSS sub-dimensions withdrawal style and obedience style and the ES, but no significant difference was found with the positive style and negative style.

(iii) It was observed that there was a significant relationship between the duration of marriage and positive style and obedience style from CRSS sub-dimensions, and there was no significant difference between the negative style and withdrawal style sub-dimensions and ES.

In addition, when the linear relationship between CRSS sub-dimensions and ES was examined, a positive and significant correlation was observed between CRSS obedience style and ES. In addition, a significant negative correlation was found between the negative style of CRSS and ES, but a negatively insignificant correlation between CRSS withdrawal style and ES, and a positive and insignificant correlation between CRSS obedience style and ES.

KEY WORDS: *Conflict resolution styles, empathic tendencies, long lasting marriages, sociodemographic characteristics*

² This study has been produced from the master's thesis entitled "A study of the Relationship Among Empathic Tendency, Communication and Conflict Resolution Styles of Individuals Who Have Been Married for a Long Time"

1. GİRİŞ

Bir toplumun huzuru, bireylerin ve ailelerin huzuru ile kaimdir (Özdemir, 2020). Günümüzde aile kurmak da kurulmuş aileyi sağlıklı bir şekilde devam ettirmek de başarı olarak görülmektedir. Yapılan araştırmalarda 1960'lı yıllardan 2018 yılına kadar gerçekleşen kaba evlenme hızında ciddi bir düşüş, kaba boşanma hızında ise kayda değer bir artış olduğu hem Avrupa ülkelerinde (Eurostat, 2021) hem de dünya ülkelerinde (Our World in Data, 2021) gözlemlenmiştir. Türkiye'de 2010 yılında kaba evlenme hızı binde 7,97 iken 2019 yılında bu oran binde 6,56'ya düşmüş, 2010 yılında kaba boşanma hızı binde 1,62 iken 2019 yılında bu oran binde 1,88'e çıkmıştır. Türkiye her ne kadar dünya ortalamasına göre iyi bir durumda görünse de tüm dünyada gerçekleşen boşanma ve evlenme hızı trendlerine paralel bir seyirde grafik çizdiği görülmektedir (TÜİK, 2021).

Rakamlara yansıyan bu olumsuz verilere rağmen örnek alınabilecek başarılı evliliklere her çevrede rastlanabildiğine göre aile içi ilişkileri başarılı bir şekilde yürütmenin yolları çoktan keşfedilmiş olmalı. Elbette ki insanın olduğu yerde sorunların, çatışmaların olması kaçınılmazdır. Evlilikte çatışma, partnerlerin birbirleriyle olan farklılıklarından doğan anlaşmazlıklar olarak tanımlanmıştır (Mackey, Diemer, & O'Brien, 2000). Dolayısı ile evlilikte yaşanan çatışmalar da ilişkinin doğal sürecinin bir parçası olarak kabul edilebilir. Toplumdaki çatışmaların çözümüne yönelik araştırmalarda genel olarak çatışmaların çözüme kavuşmamasının sebebi problem çözme yönteminin bilinmemesine bağlanmaktadır. Bu ailede de geçerlidir (Tarhan, 2019). Başarısız evlilikler genelde çözülemeyen bir çatışmanın sonucu olarak sona erdiğine göre uzun süren başarılı evlilikler çiftler arasındaki çatışmaların doğru çözülmesi ile gerçekleşip gerçekleşmediği, çözüm yollarına açılan kapılardan birinin de duygudaşlık, yani empati olup olmadığı incelenmelidir.

Empati, bir insanın, kendisini karşısındaki insanın yerine koyarak onun duygularını ve düşüncelerini doğru olarak anlamasıdır (Dökmen, 2004). Birbirini doğru anlamak o kadar önemlidir ki bazen boşanmak üzere olan çiftler aile terapisine gelir, terapidenden sonra birbirlerini yanlış tanıdıklarını kabul ederek yollarına devam ederler (Tarhan, 2006). Özel olma, insan biyolojisinin olağan yasalarının ve yazgısının ötesinde, dokunulmaz ve incitilemez olduğu inancıdır. İnsan, empati kurarak kendisinin özel olduğunu düşünebilir, eşine özel olduğunu hissettirebilir ve böylece kişisel yalnızlığından ve kişiler arası yalnızlığından kurtulabilir (Yalom, 2012). Burada belki de önemli olan karşılıklı anlayışa dayalı ortak bir kültür geliştirmektir. Bir kültür geliştirmek, çiftin hayat felsefesi konusunda her bakımdan hem fikir olması anlamına gelmez. Bunun yerine bir örtüşme söz konusudur. Her zaman paylaşmalar

bile, birbirinin hayallerine saygı göstermenin bir yolunu bulurlar. Birlikte geliştirdikleri kültür, her ikisinin de hayallerini içerir. Bu kültür, karı koca büyüüp geliştikçe değişebilecek kadar da esnektir. Evlilikte ortak bir anlam duygusu varsa çatışma o kadar şiddetli olmaz ve kalıcı sorunlar kilitlenmeye yol açmaz (Gottman & Silver, 2021).

Aile, sürekli bir değişim içindedir. Bir zamanlar işlevsel ve sağlıklı olarak nitelendirilen özellikler başka bir dönemde sağlıklı görünmeyebilir. Ancak sağlıklı aileler bir grup olarak bazı ortak özellikler taşırlar. Başarılı, mutlu ve güçlü olan aileler dengelidirler. Hangi sorunları nasıl ele alacaklarını bilirler. Ayrıca aşırı derecede bilişsel ve aşırı derecede duygusal bir işleyişe sahip değildirler. Önlerinde duran sorunlara doğru derecede enerjiyi sevk edip gerçekçi planlar yaparlar. Yeterli bir iyi oluş hissine sahip ailelerde birçok unsur pozitif ve kompleks etkileşimler halindedir. Sorunlarla baş etme stratejilerinde sorunu aile bakış açısı ile almak ve çözüm odaklı olmak etken bir roldedir (Gladding, 2018). Sağlıklı ailede eşler arasında uyum, etkili iletişim, birbirine destek olma, görev ve sorumlulukları yerine getirme, saygı ve değer ön plandadır. Yani eşler birbirini anlamaya çalışan ve aile sorunlarını çözmek için gayret sarf eden bir yapıdadır. Duygusal zekalarını, empati yeteneklerini kullanarak kendisinin ve eşinin duygularını anlar, fark eder, kendinin ve eşinin duygularını birbirinden ayırt eder, bu doğrultuda elde ettiği bilgilerini düşüncelerini ve tepkilerini yönlendirmede kullanır (Eryılmaz, 2020).

Evlilik bir süreçtir ve bu sürecin önemli dönemleri bulunmaktadır. Bu dönemler: Çocuksuz çift olma dönemi, çocuklu çift olma dönemi, çocukların evden ayrıldığı dönem ve eşlerin birinin kaybedildiği dönem. Çocuksuz çift döneminde karı-kocalar, idealize etmeden birbirlerinin zayıf ve güçlü yanlarının neler olduğunu keşfederler. Bu dönem uzun süreli olarak evliliği devam ettirmede önemli bir role sahiptir. İlişkide yaşanan problemler karşısında çiftlerin problemlerinin çözümüne olan katkıları sosyal destek anlamına gelirken bireylerin ilişkilerinde sürekli tartışmaların olması ve anlaşmazlıkların yaşanması çatışmayı göstermektedir. Eşler, evlilik ve aileyi ilgilendiren konularda fikir birliği yaparak, iş birlikçi çatışma çözme yöntemleri kullanarak aralarındaki uyum düzeyini arttırabilirler (Eryılmaz, 2020).

Evliliği, aile hayatını, yıllarca mutlu, huzurlu devam ettirmenin bir formülü var mı yok mu araştırılmalıdır. Türkiye verilerine baktığımızda 2019 yılında boşanmaların %36,0'ı evliliğin ilk 5 yılı, %20,6'sı ise evliliğin 6-10 yılı içinde gerçekleştiği görülmektedir (TÜİK, 2021). Yani boşanmaların %56,6'sı evliliğin ilk 10 yılı içinde gerçekleşmekte.

Bu çalışmada evlilikte 10. yıl barajını aşmış evli bireylerin durumu araştırmaya değer görülmektedir. Çünkü evlilik süresi uzadıkça boşanma oranının düştüğü, evlilikte 10 yılı

tamamlayan bireylerin büyük çoğunluğunun evliliklerini başarılı bir şekilde yürütebildikleri görülmektedir (TÜİK, 2021). Araştırma konusu olan bireylerin çatışma çözme stilleri hangi alt boyutlarda ağırlık kazanmaktadır, bireylerin empatik eğilimi ile çatışma çözme stilleri arasındaki anlamlı bir ilişki var mıdır? Bu soruların cevapları sosyo-demografik değişkenlere göre farklılık arz etmekte midir? Bu araştırmaya göre 10 yıl ve üzeri süredir evli bireylerle Çatışma Çözme Stilleri Ölçeği (ÇÇSÖ) ve Empati Ölçeği (EÖ) uygulandığında katılımcıların ÇÇSÖ alt boyut puanlarının ve EÖ toplam puanlarının sosyo-demografik özelliklerine göre farklılaştığı, ayrıca ÇÇSÖ Alt Boyut puanları ile EÖ toplam puanları arasında anlamlı bir ilişki olduğu varsayılmaktadır. Araştırma için kullanılan hipotezler aşağıdaki gibidir:

H₁: Katılımcıların ÇÇSÖ Olumlu, Olumsuz, Geri Çekilme, İtaat Alt Boyut puanları cinsiyetlerine bağlı olarak anlamlı düzeyde farklılaşmaktadır.

H₂: Katılımcıların Empati Ölçeği Toplam puanları cinsiyetlerine bağlı olarak anlamlı düzeyde farklılaşmaktadır.

H₃: Katılımcıların ÇÇSÖ Olumlu, Olumsuz, Geri Çekilme, İtaat Alt Boyut puanları evlilik öncesi ilişki sürelerine bağlı olarak anlamlı düzeyde farklılaşmaktadır.

H₄: Katılımcıların Empati Ölçeği Toplam puanları evlilik öncesi ilişki sürelerine bağlı olarak anlamlı düzeyde farklılaşmaktadır.

H_{5a}: Katılımcıların ÇÇSÖ Olumlu, Olumsuz, Geri Çekilme, İtaat Alt Boyut puanları evlilik sürelerine bağlı olarak anlamlı düzeyde farklılaşmaktadır.

H₆: Katılımcıların Empati Ölçeği Toplam puanları evlilik sürelerine bağlı olarak anlamlı düzeyde farklılaşmaktadır.

H₇: Katılımcıların ÇÇSÖ Olumlu, Olumsuz, Geri Çekilme, İtaat Alt Boyut puanları ile Empati Ölçeği Toplam puanları arasında ilişki vardır.

2. YÖNTEM

2.1. Araştırmanın Modeli

Bu araştırmada uzun süredir evli olan bireylerin Çatışma Çözüm Stilleri ile Empatik Eğilimleri arasındaki ilişkiyi demografik değişkenlere göre incelemek amacıyla ilişkisel tarama modeli kullanılmıştır.

2.2. Evren ve Örneklem

Araştırmanın evreni Türkiye’de yaşayan 10 yılı ve üzeri süredir evli olan bireylerdir. Örneklem, bu evrenden amaçlı örnekleme yöntemi ile seçilen, 10 yıl ve üzeri süredir evli olan 451’i kadın, 183’ü erkek olmak üzere toplam 634 kişiden oluşmuştur. Katılımcılar farklı sosyo-demografik (cinsiyet, evlilik öncesi ilişki süresi, evlilik süresi vb.) yapılarıdaki bireylerden oluşmaktadır. Araştırmada yer alan katılımcılara dair sosyo-demografik değişkenler Tablo 1’de gösterilmiştir.

Tablo 1. Katılımcıların Sosyo-Demografik Özelliklerine İlişkin Sayı ve Yüzde Dağılımları

Değişken	Kategori	Sayı	Yüzde
Cinsiyet	Kadın	451	%71,1
	Erkek	183	%28,9
Evlilik Süresi	10-15 yıl	247	%39,0
	16-20 yıl	173	%27,3
	21-25 yıl	113	%17,8
	26-30 yıl	55	%8,7
	31 yıl ve üzeri	46	%7,3
Evlilik Öncesi İlişki Süresi	Hiç	155	%24,4
	1-6 ay	149	%23,5
	7-12 ay	125	%19,7
	1-2 yıl	105	%16,6
	3-4 yıl	65	%10,3
	5 yıl ve üzeri	35	%5,5

Araştırmaya katılan 634 katılımcının, 451’i (%71,1) kadın, 183’ü (%28,9) erkektir; 247’sinin (%39,0) evlilik süresi 10-15 yıl, 173’ünün (%27,3) 16,20 yıl, 113’ünün (%17,8) 21-25 yıl, 55’inin (%8,7) 26-30 yıl ve 46’sının (%7,3) 31 yıl ve üzeridir; 155’i (%24,4) evlilik öncesi hiç ilişki yaşamamışken, 149’u (%23,5) 1-6 ay, 125’i (%19,7) 7-12 ay, 105’i (%16,6) 1-2 yıl, 65’i (%10,3) 3-4 yıl ve 35’i (%5,5) 5 yıl ve üzeri ilişki yaşamıştır.

2.3. Veri Toplama Araçları

2.3.1. Demografik Bilgi Formu

Araştırmada katılımcıların demografik özellikleri hakkında (cinsiyet, evlilik öncesi ilişki süresi, evlilik süresi vb.) bilgi toplamak amacıyla araştırmacı tarafından hazırlanan demografik bilgi formu kullanılmıştır.

2.3.2. Çatışma Çözüm Stilleri Ölçeği (ÇÇSÖ): 25 maddeden oluşan ÇÇSÖ, altı basamaklı dereceleme uygulanan Likert tipi bir ölçektir. ÇÇSÖ, dört çatışma çözme stilini ölçmektedir: 1. Olumlu, 2. Olumsuz, 3. İtaat, 4. Geri çekilme. ÇÇSÖ’de alt ölçeklerin puanına göre analiz yapılmakta, toplam puana ulaşılamamaktadır (Soylu & Kağnıcı, 2015). Yapılan araştırmalarda

ölçeğin yüksek yapı geçerliğine, yüksek ölçüt geçerliğine, yüksek bölünmüş yarı test güvenilirliğine ve yüksek iç tutarlılığa sahip olduğu görülmüştür. Bu araştırmada Cronbach Alpha iç tutarlık katsayısı Olumlu Çatışma Çözme Stili alt boyutu için .65, Olumsuz Çatışma Çözme Stili alt boyutu için .71, Geri Çekilme Çatışma Çözme Stili alt boyutu için .72 ve İtaat Çatışma Çözme Stili alt boyutu için .73 olarak bulunmuştur.

2.3.3. Yakındoğu Evlilik Uyum Ölçeği: YDEUÖ, Evlilikte Doyum 16 madde, Evlilikte İletişim 9 madde, *Evlilikte Empati* 10 madde ve Kök Ailelerle İlişkiler 7 madde olmak üzere toplam dört alt ölçek ve 42 maddeden oluşmaktadır. Ölçek, sıklık kategorilerini belirten dörtlü Likert tipi olarak düzenlenmiş, Her Zaman “4”, Çoğunlukla “3”, Ara Sıra “2”, Hiçbir Zaman “1” puandır. Bu araştırmada kullandığımız YDEUÖ’nin alt ölçeklerinden Empati Ölçeği 10 maddeden oluşmaktadır ve alınabilecek maksimum puan 40’tır. Ölçekten alınan puan arttıkça evli bireylerin empatik eğilimlerinin de arttığı düşünülmektedir. Ölçek ilkökul ve üstü eğitim düzeyine sahip evli bireylere uygulanabilir.

Güvenirlilik analizi sonucunda Cronbach alfa katsayıları YDEUÖ toplam 0,94, Evlilikte Empati 0,81 olarak hesaplanmıştır. Ölçeğin ilk yarı ve son yarı güvenirlilik testinde, ilk yarı ile son yarı arasındaki korelasyon 0,81, ilk yarı Cronbach alfa katsayısı 0,89, son yarı Cronbach alfa katsayısı 0,92 olarak hesaplanmıştır (Bayraktaroglu, Tezer, Beyazit, & Çakici, 2017).

2.4.İşlem

Araştırma için İstanbul Ticaret Üniversitesi Etik Kurulundan 25.02.2021 tarihinde etik onay alınmıştır. Akabinde araştırmada kullanılan ölçme araçları katılımcılar tarafından doldurulmuştur. Katılımcıların ölçek formlarını doldurması yaklaşık 15 dakika sürmüştür. Ölçeklere dayalı veriler toplandıktan sonra analizleri yapılmış, analizin ışığında araştırma bulguları tartışılmış ve elde edilen bulgulara dair görüş ve öneriler sunulmuştur.

2.5.Verilerin Analizi

Betimsel verilerin analizinde ortalama ve standart sapmaya bakılmıştır. Araştırmanın değişkenleri ile ilgili normallik varsayımı çarpıklık ve basıklık değerlerine göre incelenmiştir. Çarpıklık ve basıklık katsayılarının + 1,5 ve – 1,5 arasında yer aldığı durumlarda normal dağılım kabul edilmektedir (Tabachnick & Fidell, 2013). Bu araştırmada da çarpıklık ve basıklık değerleri + 1,5 ve – 1,5 aralığında olduğu için parametrik testlerin kullanılmasına karar verilmiştir. Araştırmada kullanılan ölçekler arasındaki ilişkinin incelenmesinde Pearson Korelasyon Analizi, sosyo-demografik özellikler açısından yapılan karşılaştırmalarda ise iki

gruplu değişkenlerde Bağımsız Örnek t-Testi, üç ve daha fazla gruplu değişkenlerde Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) kullanılmıştır.

3. BULGULAR

Uzun süredir evli olan bireylerin çatışma çözüm stilleri ile empatik eğilimleri arasındaki ilişkinin incelendiği bu araştırmada yapılan analizler sonucu elde edilen bulgular tablolar halinde gösterilerek yorumlanmıştır.

Tablo 2. Katılımcıların ÇÇSÖ Alt Boyut Puanlarının Cinsiyet Açısından Bağımsız Örnek t-Testi ile Karşılaştırılması

Toplam Puan	Cinsiyet	n	\bar{x}	Ss	T	Sd	P
ÇÇSÖ Olumlu Stil	Kadın	451	26,49	5,36	4,327	632	0,000
	Erkek	183	24,43	5,54			
ÇÇSÖ Olumsuz Stil	Kadın	451	16,26	6,52	2,050	632	0,041
	Erkek	183	15,22	5,39			
ÇÇSÖ Geri Çekilme Stili	Kadın	451	25,00	6,75	4,584	632	0,000
	Erkek	183	22,36	6,10			
ÇÇSÖ İtaat Stili	Kadın	451	23,73	6,36	-0,424	632	0,672
	Erkek	183	23,96	5,60			

Katılımcıların ÇÇSÖ alt boyut puanlarının cinsiyet açısından farklılaşıp farklılaşmadığını incelemek amacıyla yapılan Bağımsız Örnek t-Testi sonucuna göre kadın katılımcıların ÇÇSÖ Olumlu Stil Alt Boyut puanları ($\bar{x}_{Kadın}=26,49$) ile erkek katılımcıların ÇÇSÖ Olumlu Stil Alt Boyut puanları ($\bar{x}_{Erkek}=24,43$) arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık gözlenmiştir, $t(632) = 4,327$; $p<0,001$ ve (H_{1a}) hipotezi kabul edilmiştir.

Kadın katılımcıların ÇÇSÖ Olumsuz Stil Alt Boyut puanları ($\bar{x}_{Kadın}=16,26$) ile erkek katılımcıların ÇÇSÖ Olumsuz Stil Alt Boyut puanları ($\bar{x}_{Erkek}=15,22$) arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık gözlenmiştir, $t(632) = 2,050$; $p<0,05$ (H_{1b}) hipotezi kabul edilmiştir.

Kadın katılımcıların ÇÇSÖ Geri Çekilme Stili Alt Boyut puanları ($\bar{x}_{Kadın}=25,00$) ile erkek katılımcıların ÇÇSÖ Geri Çekilme Stili Alt Boyut puanları ($\bar{x}_{Erkek}=22,36$) arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık gözlenmiştir, $t(632) = 4,584$; $p<0,001$. (H_{1c}) hipotezi kabul edilmiştir.

Kadın katılımcıların ÇÇSÖ İtaat Stili Alt Boyut puanları ($\bar{x}_{Kadın}=22,73$) ile erkek katılımcıların ÇÇSÖ İtaat Stili Alt Boyut puanları ($\bar{x}_{Erkek}=23,96$) arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık gözlenmemiştir, $t(632) = -0,424$; $p>0,05$. (H_{1d}) hipotezi ret edilmiştir.

Bu sonuçlara göre kadın katılımcıların ÇÇSÖ Olumlu Stil Alt Boyut puanlarının, ÇÇSÖ Olumsuz Stil Alt Boyut puanlarının ve ÇÇSÖ Geri Çekilme Stili Alt Boyut puanlarının erkek katılımcılardan daha yüksek olduğu (H_{1a} , H_{1b} , H_{1c}) hipotezlerinin kabul edildiği, diğer yandan ÇÇSÖ İtaat Stili Alt Boyut puanları açısından ise cinsiyetler arası farklılık olmadığı (H_{1d}) hipotezinin reddedildiği söylenebilir.

Tablo 3. Katılımcıların Empati Ölçeği Toplam Puanlarının Cinsiyet Açısından Bağımsız Örnek t-Testi ile Karşılaştırılması

Toplam Puan	Cinsiyet	n	\bar{x}	Ss	t	Sd	P
Empati Ölçeği	Kadın	451	32,69	4,87	1,729	632	0,084
	Erkek	183	31,95	5,07			

Katılımcıların Empati Ölçeği toplam puanlarının cinsiyet açısından farklılaşıp farklılaşmadığını incelemek amacıyla yapılan Bağımsız Örnek t-Testi sonucuna göre kadın katılımcıların Empati Ölçeği toplam puanları ($\bar{x}_{Kadın}=32,69$) ile erkek katılımcıların Empati Ölçeği toplam puanları ($\bar{x}_{Erkek}=31,95$) arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık gözlenmemiştir, $t(632) = 1,729$; $p>0,05$. Bu sonuçlara göre katılımcıların Empati Ölçeği toplam puanları açısından ise cinsiyetler arası farklılık olmadığı (H_2) hipotezinin reddedildiği söylenebilir.

Tablo 4. Katılımcıların ÇÇSÖ Alt Boyut Puanlarının Evlilik Öncesi İlişki Süresi Açısından Betimsel İstatistikleri

Toplam Puan	İlişki Süresi	n	\bar{x}	Ss
ÇÇSÖ Olumlu Stil	Hiç	155	25,49	5,33
	1-6 ay	149	26,00	5,68
	7-12 ay	125	24,96	5,36
	1-2 yıl	105	26,82	5,15
	3-4 yıl	65	26,06	5,79
	5 yıl ve üzeri	35	27,51	5,78
ÇÇSÖ Olumsuz Stil	Hiç	155	15,18	5,96
	1-6 ay	149	16,24	6,73
	7-12 ay	125	16,00	5,77
	1-2 yıl	105	16,00	6,26
	3-4 yıl	65	17,52	6,65
	5 yıl ve üzeri	35	15,05	5,62

ÇÇSÖ Geri Çekilme Stili	Hiç	155	23,96	6,96
	1-6 ay	149	24,89	6,07
	7-12 ay	125	24,39	6,89
	1-2 yıl	105	24,54	6,70
	3-4 yıl	65	24,55	6,39
	5 yıl ve üzeri	35	20,62	6,75
ÇÇSÖ İtaat Stili	Hiç	155	24,49	5,74
	1-6 ay	149	24,77	5,55
	7-12 ay	125	24,05	5,96
	1-2 yıl	105	22,67	6,82
	3-4 yıl	65	22,53	6,71
	5 yıl ve üzeri	35	21,48	6,70

Tablo 5. Katılımcıların ÇÇSÖ Alt Boyut Puanlarının Evlilik Öncesi İlişki Süresi Açısından Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) ile Karşılaştırılması

Toplam Puan	Kaynak	Kareler Toplamı	Sd	Kareler Ortalaması	F	P
ÇÇSÖ Olumlu Stil	Gruplar Arası	321,600	5	64,320	2,150	0,058
	Gruplar İçi	18785,940	628	29,914		
	Toplam	19107,539	633			
ÇÇSÖ Olumsuz Stil	Gruplar Arası	292,678	5	58,536	1,513	0,184
	Gruplar İçi	24301,487	628	38,697		
	Toplam	24594,166	633			
ÇÇSÖ Geri Çekilme Stili	Gruplar Arası	550,356	5	110,071	2,498	0,030
	Gruplar İçi	27677,203	628	44,072		
	Toplam	28227,558	633			
ÇÇSÖ İtaat Stili	Gruplar Arası	646,275	5	129,255	3,482	0,004
	Gruplar İçi	23311,472	628	37,120		
	Toplam	23957,748	633			

Katılımcıların ÇÇSÖ alt boyut puanlarının evlilik öncesi ilişki süresi açısından farklılaşp farklılaşmadığını incelemek amacıyla yapılan Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) sonucuna göre,

ÇÇSÖ Olumlu Stil Alt Boyut puanları açısından evlilik öncesi hiç ilişkisi olmayan katılımcıların puan ortalamaları ($\bar{x}_{Hiç}=25,49$), 1-6 ay olan katılımcıların puan ortalamaları ($\bar{x}_{1-6 ay}=26,00$), 7-12 ay olan katılımcıların puan ortalamaları ($\bar{x}_{7-12 ay}=24,96$), 1-2 yıl olan katılımcıların puan ortalamaları ($\bar{x}_{1-2 yıl}=26,82$), 3-4 yıl olan katılımcıların puan ortalamaları ($\bar{x}_{3-4 yıl}=26,06$) ile 5 yıl ve üzeri olan katılımcıların puan ortalamaları ($\bar{x}_{5 yıl ve üzeri}=27,51$) arasında

istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık gözlenmemiştir, $t(5,628) = 2,150$; $p > 0,05$. (H_{3a}) hipotezi reddedilmiştir.

ÇÇSÖ Olumsuz Stil Alt Boyut puanları açısından evlilik öncesi hiç ilişkisi olmayan katılımcıların puan ortalamaları ($\bar{x}_{Hiç} = 15,18$), 1-6 ay olan katılımcıların puan ortalamaları ($\bar{x}_{1-6 ay} = 16,24$), 7-12 ay olan katılımcıların puan ortalamaları ($\bar{x}_{7-12 ay} = 16,00$), 1-2 yıl olan katılımcıların puan ortalamaları ($\bar{x}_{1-2 yıl} = 16,00$), 3-4 yıl olan katılımcıların puan ortalamaları ($\bar{x}_{3-4 yıl} = 17,52$) ile 5 yıl ve üzeri olan katılımcıların puan ortalamaları ($\bar{x}_{5 yıl ve üzeri} = 15,05$) arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık gözlenmemiştir, $t(5,628) = 1,513$; $p > 0,05$. (H_{3b}) hipotezi reddedilmiştir.

ÇÇSÖ Geri Çekilme Stili Alt Boyut puanları açısından evlilik öncesi hiç ilişkisi olmayan katılımcıların puan ortalamaları ($\bar{x}_{Hiç} = 23,96$), 1-6 ay olan katılımcıların puan ortalamaları ($\bar{x}_{1-6 ay} = 24,89$), 7-12 ay olan katılımcıların puan ortalamaları ($\bar{x}_{7-12 ay} = 24,39$), 1-2 yıl olan katılımcıların puan ortalamaları ($\bar{x}_{1-2 yıl} = 24,54$), 3-4 yıl olan katılımcıların puan ortalamaları ($\bar{x}_{3-4 yıl} = 24,55$) ile 5 yıl ve üzeri olan katılımcıların puan ortalamaları ($\bar{x}_{5 yıl ve üzeri} = 20,62$) arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık gözlenmiştir, $t(5,628) = 2,498$; $p < 0,05$. (H_{3c}) hipotezi kabul edilmiştir.

Yapılan Tukey çoklu karşılaştırma testi sonucuna göre evlilik öncesi ilişki süresi 7-12 ay olan, 1-2 yıl olan ve 3-4 yıl olan katılımcıların ÇÇSÖ Geri Çekilme Stili Alt Boyut puanlarının 5 yıl ve üzeri olan katılımcılardan daha yüksek olduğu söylenebilir.

ÇÇSÖ İtaat Stili Alt Boyut puanları açısından evlilik öncesi hiç ilişkisi olmayan katılımcıların puan ortalamaları ($\bar{x}_{Hiç} = 24,49$), 1-6 ay olan katılımcıların puan ortalamaları ($\bar{x}_{1-6 ay} = 24,77$), 7-12 ay olan katılımcıların puan ortalamaları ($\bar{x}_{7-12 ay} = 24,05$), 1-2 yıl olan katılımcıların puan ortalamaları ($\bar{x}_{1-2 yıl} = 22,67$), 3-4 yıl olan katılımcıların puan ortalamaları ($\bar{x}_{3-4 yıl} = 22,53$) ile 5 yıl ve üzeri olan katılımcıların puan ortalamaları ($\bar{x}_{5 yıl ve üzeri} = 21,48$) arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık gözlenmiştir, $t(5,628) = 3,482$; $p < 0,01$. (H_{3d}) hipotezi kabul edilmiştir.

Yapılan Tukey çoklu karşılaştırma testi sonucuna göre evlilik öncesi ilişki süresi 1-6 ay olan katılımcıların ÇÇSÖ İtaat Stili Alt Boyut puanlarının 5 yıl ve üzeri olan katılımcılardan daha yüksek olduğu söylenebilir. Bu sonuçlara göre katılımcıların ÇÇSÖ Olumlu Stil Alt Boyut puanlarında ve ÇÇSÖ Olumsuz Stil Alt Boyut puanlarında evlilik öncesi ilişki süresi açısından farklılık olmadığı, diğer yandan ÇÇSÖ Geri Çekilme Stili Alt Boyut puanlarında ve ÇÇSÖ İtaat Stili Alt Boyut puanlarında istatistiksel açıdan anlamlı bir fark olduğu, yani (H_{3c}, H_{3d}) hipotezlerinin kabul edildiği, (H_{3a}, H_{3b}) hipotezlerinin ise reddedildiği söylenebilir.

Tablo 6. Katılımcıların Empati Ölçeği Toplam Puanlarının Evlilik Öncesi İlişki Süresi Açısından Betimsel İstatistikleri

Toplam Puan	İlişki Süresi	n	\bar{x}	Ss
Empati Ölçeği	Hiç	155	32,27	4,95
	1-6 ay	149	32,44	4,62
	7-12 ay	125	31,76	4,86
	1-2 yıl	105	33,85	5,16
	3-4 yıl	65	31,96	5,10
	5 yıl ve üzeri	35	32,94	4,94

Tablo 7. Katılımcıların Empati Ölçeği Toplam Puanlarının Evlilik Öncesi İlişki Süresi Açısından Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) ile Karşılaştırılması

Toplam Puan	Kaynak	Kareler Toplamı	Sd	Kareler Ortalaması	F	P
Empati Ölçeği	Gruplar Arası	294,884	5	58,977	2,443	0,033
	Gruplar İçi	15161,425	628	24,142		
	Toplam	15456,309	633			

Katılımcıların Empati Ölçeği Toplam puanlarının evlilik öncesi ilişki süresi açısından farklılaşp farklılaşmadığını incelemek amacıyla yapılan Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) sonucuna göre, Empati Ölçeği Toplam puanları açısından evlilik öncesi hiç ilişkisi olmayan katılımcıların puan ortalamaları ($\bar{x}_{\text{Hiç}}=32,27$), 1-6 ay olan katılımcıların puan ortalamaları ($\bar{x}_{1-6 \text{ ay}}=32,44$), 7-12 ay olan katılımcıların puan ortalamaları ($\bar{x}_{7-12 \text{ ay}}=31,76$), 1-2 yıl olan katılımcıların puan ortalamaları ($\bar{x}_{1-2 \text{ yıl}}=33,85$), 3-4 yıl olan katılımcıların puan ortalamaları ($\bar{x}_{3-4 \text{ yıl}}=31,96$) ile 5 yıl ve üzeri olan katılımcıların puan ortalamaları ($\bar{x}_{5 \text{ yıl ve üzeri}}=32,94$) arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık gözlenmiştir, $t(5,628) = 2,443$; $p < 0,05$. (H_4) hipotezi kabul edilmiştir.

Yapılan Tukey çoklu karşılaştırma testi sonucuna göre evlilik öncesi ilişki süresi 1-2 yıl olan katılımcıların Empati Ölçeği Toplam puanlarının 7-12 ay olan katılımcılardan daha yüksek olduğu söylenebilir.

Tablo 8. Katılımcıların ÇÇSÖ Alt Boyut Puanlarının Evlilik Süresi Açısından Betimsel İstatistikleri

Toplam Puan	Evlilik Süresi	n	\bar{x}	Ss
ÇÇSÖ Olumlu Stil	10-15 yıl	247	26,57	5,26
	16-20 yıl	173	25,87	5,60
	21-25 yıl	113	24,84	5,33
	26-30 yıl	55	26,67	5,52
	31 yıl ve üzeri	46	24,02	6,00
ÇÇSÖ Olumsuz Stil	10-15 yıl	247	16,00	6,51
	16-20 yıl	173	16,01	5,87
	21-25 yıl	113	16,81	6,41
	26-30 yıl	55	14,05	5,75
	31 yıl ve üzeri	46	15,78	5,86
ÇÇSÖ Geri Çekilme Stili	10-15 yıl	247	24,34	6,49
	16-20 yıl	173	24,50	6,75
	21-25 yıl	113	23,39	6,93
	26-30 yıl	55	24,23	7,04
	31 yıl ve üzeri	46	24,73	6,37
ÇÇSÖ İtaat Stili	10-15 yıl	247	23,42	6,00
	16-20 yıl	173	24,23	6,43
	21-25 yıl	113	22,53	6,61
	26-30 yıl	55	25,32	5,40
	31 yıl ve üzeri	46	25,50	4,60

Tablo 9. Katılımcıların ÇÇSÖ Alt Boyut Puanlarının Evlilik Süresi Açısından Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) ile Karşılaştırılması

Toplam Puan	Kaynak	Kareler Toplamı	Sd	Kareler Ortalaması	F	P
ÇÇSÖ Olumlu Stil	Gruplar Arası	435,906	4	108,977	3,671	0,006
	Gruplar İçi	18671,633	629	29,685		
	Toplam	19107,539	633			
ÇÇSÖ Olumsuz Stil	Gruplar Arası	284,429	4	71,107	1,840	0,120
	Gruplar İçi	24309,737	629	38,648		
	Toplam	24594,166	633			
ÇÇSÖ Geri Çekilme Stili	Gruplar Arası	106,696	4	26,674	0,597	0,665
	Gruplar İçi	28120,862	629	44,707		
	Toplam	28227,558	633			
ÇÇSÖ İtaat Stili	Gruplar Arası	510,204	4	127,551	3,422	0,009
	Gruplar İçi	23447,544	629	37,277		
	Toplam	23957,748	633			

Katılımcıların ÇÇSÖ alt boyut puanlarının evlilik süresi açısından farklılaşıp farklılaşmadığını incelemek amacıyla yapılan Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) sonucuna göre, ÇÇSÖ Olumlu Stil Alt Boyut puanları açısından evlilik süresi 10-15 yıl olan katılımcıların puan ortalamaları ($\bar{x}_{10-15 \text{ yıl}}=26,57$), 16-20 yıl olan katılımcıların puan ortalamaları ($\bar{x}_{16-20 \text{ yıl}}=25,87$), 21-25 yıl olan katılımcıların puan ortalamaları ($\bar{x}_{21-25 \text{ yıl}}=24,84$), 26-30 yıl olan katılımcıların puan ortalamaları ($\bar{x}_{26-30 \text{ yıl}}=26,67$) ile 31 yıl ve üzeri olan katılımcıların puan ortalamaları ($\bar{x}_{31 \text{ yıl ve üzeri}}=24,02$) arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık gözlenmiştir, $t(4,629) = 3,671$; $p<0,01$. (H_{5a}) hipotezi kabul edilmiştir.

Yapılan Tukey çoklu karşılaştırma testi sonucuna göre 10-15 yıldır evli olan katılımcıların ÇÇSÖ Olumlu Stil Alt Boyut puanlarının hem 21-25 yıldır evli olan katılımcılardan hem de 31 yıl ve üzerinde evli olan katılımcılardan daha yüksek olduğu söylenebilir.

ÇÇSÖ Olumsuz Stil Alt Boyut puanları açısından evlilik süresi 10-15 yıl olan katılımcıların puan ortalamaları ($\bar{x}_{10-15 \text{ yıl}}=16,00$), 16-20 yıl olan katılımcıların puan ortalamaları ($\bar{x}_{16-20 \text{ yıl}}=16,01$), 21-25 yıl olan katılımcıların puan ortalamaları ($\bar{x}_{21-25 \text{ yıl}}=16,81$), 26-30 yıl olan katılımcıların puan ortalamaları ($\bar{x}_{26-30 \text{ yıl}}=14,05$) ile 31 yıl ve üzeri olan katılımcıların puan ortalamaları ($\bar{x}_{31 \text{ yıl ve üzeri}}=15,78$) arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık gözlenmemiştir, $t(4,629) = 1,840$; $p>0,05$. (H_{5b}) hipotezi reddedilmiştir.

ÇÇSÖ Geri Çekilme Stili Alt Boyut puanları açısından evlilik süresi 10-15 yıl olan katılımcıların puan ortalamaları ($\bar{x}_{10-15 \text{ yıl}}=24,34$), 16-20 yıl olan katılımcıların puan ortalamaları ($\bar{x}_{16-20 \text{ yıl}}=24,50$), 21-25 yıl olan katılımcıların puan ortalamaları ($\bar{x}_{21-25 \text{ yıl}}=23,39$), 26-30 yıl olan katılımcıların puan ortalamaları ($\bar{x}_{26-30 \text{ yıl}}=24,23$) ile 31 yıl ve üzeri olan katılımcıların puan ortalamaları ($\bar{x}_{31 \text{ yıl ve üzeri}}=24,73$) arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık gözlenmemiştir, $t(4,629) = 0,597$; $p>0,05$. (H_{5c}) hipotezi reddedilmiştir.

ÇÇSÖ İtaat Stili Alt Boyut puanları açısından evlilik süresi 10-15 yıl olan katılımcıların puan ortalamaları ($\bar{x}_{10-15 \text{ yıl}}=24,34$), 16-20 yıl olan katılımcıların puan ortalamaları ($\bar{x}_{16-20 \text{ yıl}}=24,50$), 21-25 yıl olan katılımcıların puan ortalamaları ($\bar{x}_{21-25 \text{ yıl}}=23,39$), 26-30 yıl olan katılımcıların puan ortalamaları ($\bar{x}_{26-30 \text{ yıl}}=24,23$) ile 31 yıl ve üzeri olan katılımcıların puan ortalamaları ($\bar{x}_{31 \text{ yıl ve üzeri}}=24,73$) arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık gözlenmiştir, $t(4,629) = 0,597$; $p<0,01$. (H_{5d}) hipotezi kabul edilmiştir.

Yapılan Tukey çoklu karşılaştırma testi sonucuna göre hem 26-30 yıldır evli olan katılımcıların hem de 31 yıl ve üzerinde evli olan katılımcıların ÇÇSÖ İtaat Stili Alt Boyut puanlarının 21-25 yıldır evli olan katılımcılardan daha yüksek olduğu söylenebilir. Bu sonuçlara göre

katılımcıların ÇÇSÖ Olumsuz Stil Alt Boyut puanlarında ve ÇÇSÖ Geri Çekilme Stili Alt Boyut puanlarında evlilik süresi açısından farklılık olmadığı, (H_{5b} , H_{5c}) hipotezlerinin reddedildiği, diğer yandan ÇÇSÖ Olumlu Stil Alt Boyut puanlarında ve ÇÇSÖ İtaat Stili Alt Boyut puanlarında evlilik süresi açısından farklılık olduğu, yani (H_{5a} , H_{5d}) hipotezlerinin kabul edildiği söylenebilir.

Tablo 10. Katılımcıların Empati Ölçeği Toplam Puanlarının Evlilik Süresi Açısından Betimsel İstatistikleri

Toplam Puan	Evlilik Süresi	n	\bar{x}	Ss
Empati Ölçeği	10-15 yıl	247	32,66	4,95
	16-20 yıl	173	32,82	4,80
	21-25 yıl	113	31,84	4,92
	26-30 yıl	55	33,03	4,26
	31 yıl ve üzeri	46	31,13	5,94

Tablo 11. Katılımcıların Empati Ölçeği Toplam Puanlarının Evlilik Süresi Açısından Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) ile Karşılaştırılması

Toplam Puan	Kaynak	Kareler Toplamı	Sd	Kareler Ortalaması	F	P
Empati Ölçeği	Gruplar Arası	175,809	4	43,952	1,809	0,125
	Gruplar İçi	15280,500	629	24,293		
	Toplam	15456,309	633			

Katılımcıların Empati Ölçeği Toplam puanlarının evlilik süresi açısından farklılaşp farklılaşmadığını incelemek amacıyla yapılan Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) sonucuna göre, Empati Ölçeği Toplam puanları açısından evlilik süresi 10-15 yıl olan katılımcıların puan ortalamaları ($\bar{x}_{10-15 \text{ yıl}}=32,66$), 16-20 yıl olan katılımcıların puan ortalamaları ($\bar{x}_{16-20 \text{ yıl}}=32,82$), 21-25 yıl olan katılımcıların puan ortalamaları ($\bar{x}_{21-25 \text{ yıl}}=31,84$), 26-30 yıl olan katılımcıların puan ortalamaları ($\bar{x}_{26-30 \text{ yıl}}=33,03$) ile 31 yıl ve üzeri olan katılımcıların puan ortalamaları ($\bar{x}_{31 \text{ yıl ve üzeri}}=31,13$) arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık gözlenmemiştir, $t(4,629) = 1,809$; $p>0,05$. Bu sonuçlara göre katılımcıların Empati Ölçeği Toplam puanlarında evlilik süresi açısından farklılık olmadığı, yani (H_6) hipotezinin reddedildiği söylenebilir.

Tablo 12. Çatışma Çözüm Stilleri Ölçeği ve Empati Ölçeği Puanları Arasındaki İlişkiye Yönelik Pearson Korelasyon Analizi Sonuçları

Değişkenler	ÇÇSÖ Olumlu Stil	ÇÇSÖ Olumsuz Stil	ÇÇSÖ Geri Çekilme Stili	ÇÇSÖ İtaat Stili	Empati Ölçeği
ÇÇSÖ Olumlu Stil	1				
ÇÇSÖ Olumsuz Stil	-0,021	1			
ÇÇSÖ Geri Çekilme Stili	0,095	-0,058	1		
ÇÇSÖ İtaat Stili	0,132	-0,152	0,534	1	
Empati Ölçeği	0,313	-0,340	-0,006	0,023	1

Katılımcıların ÇÇSÖ Alt Boyut puanları ve Empati Ölçeği Toplam puanları arasındaki doğrusal ilişkiyi incelemek amacıyla yapılan Pearson Korelasyon Analizi sonucuna göre,

ÇÇSÖ Olumlu Stil Alt Boyut puanı ve ÇÇSÖ Olumsuz Stil Alt Boyut puanı arasında negatif yönlü ve anlamsız bir ilişki ($r=-0,021$; $p>0,05$), ÇÇSÖ Geri Çekilme Stili Alt Boyut puanı arasında pozitif yönlü, anlamlı ve zayıf bir ilişki ($r=0,095$; $p<0,05$), ÇÇSÖ İtaat Stili Alt Boyut puanı arasında pozitif yönlü, anlamlı ve zayıf bir ilişki ($r=0,132$; $p<0,01$), Empati Ölçeği Toplam puanı arasında pozitif yönlü, anlamlı ve orta seviyede bir ilişki ($r=0,313$; $p<0,001$) gözlenmiştir. (H_{7a}) hipotezi kabul edilmiştir.

ÇÇSÖ Olumsuz Stil Alt Boyut puanı ve ÇÇSÖ Geri Çekilme Stili Alt Boyut puanı arasında negatif yönlü ve anlamsız bir ilişki ($r=-0,058$; $p>0,05$), ÇÇSÖ İtaat Stili Alt Boyut puanı arasında negatif yönlü, anlamlı ve zayıf bir ilişki ($r=-0,152$; $p<0,001$), Empati Ölçeği Toplam puanı arasında negatif yönlü, anlamlı ve orta seviyede bir ilişki ($r=-0,340$; $p<0,001$) gözlenmiştir. (H_{7b}) hipotezi kabul edilmiştir.

ÇÇSÖ Geri Çekilme Stili Alt Boyut puanı ve ÇÇSÖ İtaat Stili Alt Boyut puanı arasında pozitif yönlü, anlamlı ve orta seviyede bir ilişki ($r=0,534$; $p<0,001$), Empati Ölçeği Toplam puanı arasında negatif yönlü ve anlamsız bir ilişki ($r=-0,006$; $p>0,05$) gözlenmiştir. (H_{7c}) hipotezi reddedilmiştir.

ÇÇSÖ İtaat Stili Alt Boyut puanı ve Empati Ölçeği Toplam puanı arasında pozitif yönlü ve anlamsız bir ilişki ($r=0,023$; $p>0,05$) gözlenmiştir. (H_{7d}) hipotezi reddedilmiştir.

Bu sonuçlara göre katılımcıların ÇÇSÖ Olumlu Stil Alt Boyut puanları ve ÇÇSÖ Olumsuz Stil Alt Boyut puanları ile Empati Ölçeği Toplam puanları arasında ilişkinin olduğu, (H_{7a}) ve (H_{7b}) hipotezlerinin kabul edildiği, diğer yandan katılımcıların ÇÇSÖ Geri Çekilme Stili Alt Boyut puanları ve ÇÇSÖ İtaat Stili Alt Boyut puanları ile Empati Ölçeği Toplam puanları arasında anlamlı bir ilişkinin olmadığı, (H_{7c}) ve (H_{7d}) hipotezlerinin reddedildiği söylenebilir.

4. TARTIŞMA, SONUÇ VE ÖNERİLER

Bu araştırmada ÇÇSÖ alt boyut puanlarının ve EÖ toplam puanının katılımcıların sosyo-demografik özelliklerine göre farklılaşıp farklılaşmadığı, ayrıca ÇÇSÖ alt boyut puanları ile EÖ toplam puanları arasında ilişki olup olmadığı araştırılmıştır.

Araştırmanın bulguları *cinsiyet* açısından incelendiğinde kadın katılımcıların ÇÇSÖ Olumlu Stil Alt Boyut puanlarının, ÇÇSÖ Olumsuz Stil Alt Boyut puanlarının ve ÇÇSÖ Geri Çekilme Stili Alt Boyut puanlarının erkek katılımcılardan daha yüksek olduğu, ÇÇSÖ İtaat Stili Alt Boyut puanları ve Empati Ölçeği toplam puanları açısından ise cinsiyetler arası farklılık olmadığı söylenebilir.

Bu sonuçlara göre, ÇÇSÖ Olumlu, Geri Çekilme ve İtaat Stilleri alt boyutlarında kadınların erkeklere denk veya daha yüksek puan alması, çatışma çözümünde kadınların erkeklerden daha proaktif olduğu şeklinde değerlendirilebilir, literatürde de benzer bir bulguya rastlanmış (De Wied, Branje, & Meeus, 2007), kadınların çatışma çözümünde daha istekli olduğu nitel ve nicel araştırmalarda tespit edilmiştir (Mackey, Diemer, & O'Brien, 2000). Bizim araştırmamızda ÇÇSÖ Olumsuz Stil Alt Boyut Puanının kadınlarda daha yüksek olduğu görülmesi kadınların olumsuz bir stille de olsa sorunun üstüne giderek sorunu çözmeye çalıştığı şeklinde değerlendirilebilir. Ancak konuya dair yapılan araştırmalarda evli bireylerin evlilik uyumunu arttırmak için, olumsuz çatışma çözme stiline kullanılması azaltılmasının gerekli olduğu değerlendirilmektedir (Soylu & Kağnıcı, 2015). ÇÇSÖ İtaat Stili Alt Boyut puanı ve EÖ toplam puanı açısından cinsiyetler arası farklılık olmaması itaat stili ile empatik eğilim arasında pozitif yönlü bir ilişkiye işaret etmektedir ancak Pearson Korelasyon Testi sonucu elde edilen bulgular pozitif yönlü bu ilişkinin anlamlı olmadığını göstermektedir.

Araştırmanın bulguları *evlilik öncesi ilişki süresi* açısından incelendiğinde evlilik öncesi ilişki süresi 7-12 ay olan, 1-2 yıl olan ve 3-4 yıl olan katılımcıların ÇÇSÖ Geri Çekilme Stili Alt Boyut puanlarının 5 yıl ve üzeri olan katılımcılardan daha yüksek olduğu söylenebilir. Ayrıca evlilik öncesi ilişki süresi 1-6 ay olan katılımcıların ÇÇSÖ İtaat Stili Alt Boyut puanlarının 5 yıl ve üzeri olan katılımcılardan daha yüksek olduğu, bu sonuçlara göre katılımcıların ÇÇSÖ Olumlu Stil Alt Boyut puanlarında ve ÇÇSÖ Olumsuz Stil Alt Boyut puanlarında evlilik öncesi ilişki süresi açısından farklılık olmadığı, bununla birlikte evlilik öncesi ilişki süresi 1-2 yıl olan katılımcıların Empati Ölçeği Toplam puanlarının 7-12 ay olan katılımcılardan daha yüksek olduğu söylenebilir.

Bu sonuçlara göre evlilik öncesi ilişki süresi azaldıkça ÇÇSÖ Geri Çekilme Stili Alt Boyut puanının yükseldiği görülmekte, bu da katılımcıların kısa evlilik öncesi ilişkilerde sorunları daha alttan alan bir tavır içinde çözdüklerini göstermektedir. Özellikle 6 aydan daha kısa süreli evlilik öncesi ilişkilerde ÇÇSÖ İtaat Stili Alt Boyutunun uzun ilişkilere nispeten daha baskın olması ilişkinin ilk aylardaki narin ve hoşgörülü yapısına yorulabilir. Literatürde evlilik öncesi ilişki sürecinde 1-2 yıl kadar bireylerin birbirini tanıması, birlikte vakit geçirmesi, birbirlerinin olumlu ve olumsuz yönlerini görmeleri empatik eğilimi güçlendirmekte, evliliğin sağlıklı hale gelmesine katkı sağlamaktadır (Gültekin, 2019) şeklinde bulgulara rastlanırken bizim araştırmamızda evlilik öncesi ilişki süresi ve empatik eğilime dair anlamlı doğrusal bir trend görülmemiştir. Evlilik öncesi ilişki süresi 5 yıl ve üstü süreye ulaştığında ÇÇSÖ Olumlu Stil Alt Boyut puanında yükselme, ÇÇSÖ Olumsuz, Geri Çekilme ve İtaat Stili Alt Boyut puanlarında düşüş görülmesi bireylerin birbirini tanıdıkça ÇÇSÖ olumlu stil alt boyutu dışındaki çözüm stillerinden uzaklaştıkları şeklinde yorumlanabilir.

Araştırmanın bulguları *evlilik süresi* açısından incelendiğinde 10-15 yıldır evli olan katılımcıların ÇÇSÖ Olumlu Stil Alt Boyut puanlarının hem 21-25 yıldır evli olan katılımcılardan hem de 31 yıl ve üzerinde evli olan katılımcılardan daha yüksektir. Ayrıca 26-30 yıldır evli olan katılımcıların ve 31 yıl ve üzerinde evli olan katılımcıların ÇÇSÖ İtaat Stili Alt Boyut puanlarının 21-25 yıldır evli olan katılımcılardan daha yüksek olduğu, katılımcıların ÇÇSÖ Olumsuz Stil Alt Boyut puanlarında ve ÇÇSÖ Geri Çekilme Stili Alt Boyut puanlarında evlilik süresi açısından farklılık olmadığı, ayrıca katılımcıların Empati Ölçeği Toplam puanlarında evlilik süresi açısından farklılık olmadığı söylenebilir.

Bu sonuçlara göre evlilik öncesi ilişki süresi empatik eğilimi etkilerken evlilik süresi bir fark oluşturmamaktadır. Duruma ÇÇSÖ alt boyutları ile bakıldığında ise evlilik süresi arttıkça çatışma çözme stillerinde de bir evrilme gözlemlenmektedir. Evlilikte 10-15 yıl arası ÇÇSÖ Olumlu Stil Alt Boyutu baskınken evlilikte 25 yıldan sonra ÇÇSÖ İtaat Stili Alt Boyutunun baskın olduğu görülmektedir. Evlilik süresi, evliliğe dair doyumu etkilemektedir. Araştırmalara göre evliliğin ilk yıllarında düşük olan evlilik uyumu evlilik süresi uzadıkça artmaktadır (Yalçın, 2014). Bu bağlamda evlilik uyumunda yaşanan değişimin çatışma çözüm stillerinde de yaşanıp yaşanmadığı “evlilik uyumu, evlilik doyumu ve evlilikte çatışma çözüm stilleri” değişkenleri ile boylamsal olarak araştırılmalıdır.

Bulgulara göre katılımcıların *ÇÇSÖ Alt Boyut puanları ve Empati Ölçeği Toplam puanları arasındaki doğrusal ilişki* incelendiğinde

ÇÇSÖ Olumlu Stil Alt Boyut puanı ve *ÇÇSÖ Olumsuz Stil Alt Boyut* puanı arasında negatif yönlü ve anlamsız bir ilişki, *ÇÇSÖ Geri Çekilme Stili Alt Boyut* puanı arasında pozitif yönlü, anlamlı ve zayıf bir ilişki, *ÇÇSÖ İtaat Stili Alt Boyut* puanı arasında pozitif yönlü, anlamlı ve zayıf bir ilişki, *Empati Ölçeği Toplam* puanı arasında pozitif yönlü, anlamlı ve orta seviyede bir ilişki gözlenmiştir.

Bulgular empatik yönü gelişen bireylerin *ÇÇSÖ Olumlu Stil Alt Boyutunu* kullanmaya yatkın olduğunu göstermektedir (Türk, 2018).

ÇÇSÖ Olumsuz Stil Alt Boyut puanı ve *ÇÇSÖ Geri Çekilme Stili Alt Boyut* puanı arasında negatif yönlü ve anlamsız bir ilişki, *ÇÇSÖ İtaat Stili Alt Boyut* puanı arasında negatif yönlü, anlamlı ve zayıf bir ilişki, *Empati Ölçeği Toplam* puanı arasında negatif yönlü, anlamlı ve orta seviyede bir ilişki gözlenmiştir.

ÇÇSÖ Olumlu Stil Alt Boyutundaki bulguyu desteklercesine empatik eğilim güçlendiğinde *ÇÇSÖ Olumsuz Stil Alt Boyutu* zayıflamakta, *ÇÇSÖ Olumsuz Stil Alt Boyutu* güçlendiğinde empatik eğilim zayıflamaktadır.

ÇÇSÖ Geri Çekilme Stili Alt Boyut puanı ve *ÇÇSÖ İtaat Stili Alt Boyut* puanı arasında pozitif yönlü, anlamlı ve orta seviyede bir ilişki, *Empati Ölçeği Toplam* puanı arasında negatif yönlü ve anlamsız bir ilişki gözlenmiştir.

ÇÇSÖ Geri Çekilme Stili Alt Boyutu ve *ÇÇSÖ İtaat Stili Alt Boyutu* farklı stiller olsa da bulgulara göre evlilikte yaşanan çatışmaların çözümünde her iki stilde birbirini beslemektedir.

ÇÇSÖ İtaat Stili Alt Boyut puanı ve *Empati Ölçeği Toplam* puanı arasında pozitif yönlü ve anlamsız bir ilişki gözlenmiştir.

Bulgular *ÇÇSÖ İtaat Stili Alt Boyutuna* geçiş yaşandığında empatik eğilimin neredeyse tükendiğini göstermektedir. Evlilikte yaşanan çatışmalarda *ÇÇSÖ İtaat Stili Alt Boyutunun* güçlenmesi ve empatik eğilimin azalması araştırılmalıdır.

Elde edilen sonuçlar doğrultusunda yukarıda önerilen araştırmalara ek olarak akademisyenler, sosyal bilimcilerin, sağlık profesyonellerinin, ilgili devlet kurumlarının işbirliği içerisinde disiplinler arası bir yaklaşımla eşler arasında çatışma çözüm stilleri, empatik eğilim, iletişim, uyum ve doyum değişkenlerini araştırmaları, bu araştırmalar esnasında benzer başlıklar altındaki farklı ölçeklerin araştırma bölgesinin kültürel ve demografik yapısına uygunluğu, geçerlik ve güvenilirlik çalışması yapılmış ölçeklerin kullanılması önerilmektedir.

5. KAYNAKÇA

- [1]. Bayraktaroglu, H. T., Tezer, M., Beyazit, U., & Çakıcı, E. T. (2017). The development and assessment of psychometric properties of near east marital adjustment scale. *International Journal of Educational Sciences*, (Cilt 19), 205-213. doi:10.1080/09751122.2017.1393965
- [2]. Our World in Data. (2021, Mayıs 13). *Marriages and Divorces*. www.ourworldindata.org:https://ourworldindata.org/marriages-and-divorces#divorces-by-age-the-recent-reduction-in-divorce-rates-might-be-explained-by-lower-likelihood-of-divorce-in-younger-cohorts adresinden alındı
- [3]. De Wied, M., Branje, S. J., & Meeus, W. H. (2007). Empathy and conflict resolution in friendship relations. *Aggressive Behavior*, 33, 48-55.
- [4]. Dökmen, Ü. (1988). Empatinin yeni bir modele dayanılarak ölçülmesi ve psikodrama ile geliştirilmesi. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 2(1-2), 155-190.
- [5]. Dökmen, Ü. (2004). *İletişim çatışmaları ve empati* (27 b.), 135. İstanbul: Sistem Yayıncılık.
- [6]. Eryılmaz, A. (2020). *Herkes için mutluluğun başucu kitabı* (3 b.), 63, 177-180. Ankara: Pegem Akademi.
- [7]. Eurostat. (2021, Mayıs 12). *Crude divorce rate, selected years, 1960-2018 (per 1 000 persons)*.https://ec.europa.eu/eurostat:https://ec.europa.eu/eurostat/statisticsexplained/index.php?title=File:Crude_divorce_rate,_selected_years,_1960-2018_(per_1_000_persons).png adresinden alındı
- [8]. Gladding, S. T. (2018). *Aile terapisi tarihi, kuram ve uygulamaları* (1 b.), 29-49. Ankara: Türk Psikoloji Danışma ve Rehberlik Derneği .
- [9]. Gottman, J., & Silver, N. (2021). *Evliliği sürdürmenin yedi ilkesi* (13 b.), 241. İstanbul: Varlık Yayınları.
- [10]. Gültekin, D. T. (2019). Evlenme biçimi ve evlenme süresi bağlamında evlilik öncesi sürecin kadınlardaki evlilik doyumu ile ilişkisi. Yüksek Lisans Tezi, 74. İstanbul: İstanbul Ticaret Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- [11]. Mackey, R. A., Diemer, M. A., & O'brien, B. A. (2000). Conflict-management styles of spouses in lasting marriages.. *Psychotherapy: Theory, Research, Practice*, (Cilt 37), 134-148 Training. doi: https://doi.org/10.1037/h0087735
- [12]. Özdemir, P. (2020). Ailelerin üzerinde durduğu fay hattı: aile huzuru, nitel bir araştırma. *Marmara Üniversitesi Atatürk Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Dergisi*(51), 18-49. doi:10.15285/maruaebd.632564
- [13]. Soylu, Y., & Kağnıcı, Y. (2015). Evlilik uyumunun empatik eğilim, iletişim ve çatışma çözme (Cilt 5), 44-55. *Turkish Psychological Counseling and Guidance Journal*.

- [14]. Tabachnick, B. G., & Fidell, L. S. (2013). *Using multivariate statistics*. CA: California State University.
- [15]. Tarhan, N. (2006). *Evlilik psikolojisi* (1 b.), 130. İstanbul: Timaş Yayınları.
- [16]. Tarhan, N. (2019). *Mevlana ile aile terapisi* (2 b.), 191. İstanbul: Timaş Yayınları.
- [17]. TDK. (2021, Mayıs 12). *birey, evlilik, aile*. www.sozluk.gov.tr adresinden alındı
- [18]. TÜİK. (2021, Mayıs 13). *Evlilik ve boşanma istatistikleri, 2019*. tuik.gov.tr: <https://data.tuik.gov.tr/Bulten/Index?p=Evlilik-ve-Boşanma-Istatistikleri-2019-33708> adresinden alındı
- [19]. Türk, F. (2018). An examination of empathic tendency, self-regulation and self-efficacy as predictors of conflict resolution skills in adolescents. *Universal Journal of Educational Research*, 6(5), 994-1004.
- [20]. Yalçın, H. (2014). Evlilik uyumu ile sosyodemografik özellikler arasındaki ilişki. *Eğitim ve Öğretim Araştırmaları Dergisi*, 3(1), 250-261.
- [21]. Yalom, I. D. (2012). *Aşkın celladı* (23 b.), 14-18. İstanbul: Remzi Kitabevi.